

USTAWA O JAWNOŚCI ŻYCIA PUBLICZNEGO

GLÓWNE ZAŁOŻENIA

Projekt dotyczy problematyki zawartej w dotychczas obowiązujących ustawach:

- - ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne
- - ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej
- - ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa

Projekt zmienia i poszerza dotychczasowe rozwiązania. Wymienione ustawy tracą moc.

1) Rejestr umów

Wprowadzono obowiązek prowadzenia jawnego, ogłaszanego w BIP lub na stronach internetowych rejestru umów cywilnoprawnych. Obowiązek prowadzenia rejestru będzie spoczywał na:

- jednostkach sektora finansów publicznych
- przedsiębiorstwach państwowych
- instytutach badawczych
- spółkach zobowiązanych (spółki z udziałem ponad 10% Skarbu Państwa lub samorządu oraz ich spółki córki)

Spółki, w której udział Skarbu Państwa przekracza 10 % liczby akcji oraz ich spółki córki dane z rejestru, z wyłączeniem jawności (z uwagi na tajemnicę przedsiębiorstwa i konkurencyjną działalność), będą przekazywać do CBA.

2) Ochrona sygnalistów

Prokurator może nadać status sygnalisty osobie zgłaszającej wiarygodne informacje o podejrzeniu popełnienia przestępstwa korupcyjnego dotyczące urzędu lub przedsiębiorstwa, w którym lub dla którego, świadczy pracę. Status sygnalisty upoważnia do:

- Zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną w związku ze zgłoszeniem informacji o przestępstwie
- Ochrony umowy o pracę – bez zgody prokuratora sygnaliście nie może być wypowiedziana umowa o pracę lub nie mogą być zmienione jej warunki
- Dwuletniej odprawy, jeżeli bez zgody prokuratora pracodawca rozwiązał z nim umowę o pracę
- Po zakończeniu postępowania karnego, sygnaliście przysługuje ochrona jeszcze przez rok

Status sygnalisty może być też przyznany przedsiębiorcy, który jest związany umową z podmiotem, którego dotyczą wiarygodne informacje o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Podmiot związany umową nie będzie mógł rozwiązać umowy z przedsiębiorcą-sygnalistą bez zgody prokuratora. Jeżeli mimo to zerwie umowę, sygnaliście przysługuje całość wynagrodzenia.

3) Przeciwdziałanie praktykom korupcyjnym

Nałożono obowiązek na osoby kierujących jednostkami sektora publicznego oraz na co najmniej średnich przedsiębiorców przygotowania i stosowania wewnętrznych procedur antykorupcyjnych.

Wewnętrzne procedury antykorupcyjne powinny w szczególności:

- nie dopuszczać do tworzenia w przedsiębiorstwach tak zwanych „funduszy korupcyjnych”, z których finansowane są korzyści majątkowe
- wymagać zapoznania osób zatrudnianych z zasadami odpowiedzialności karnej za korupcję
- wymagać umieszczania w zawieranych umowach klauzul, stanowiących, że żadna część wynagrodzenia z tytułu wykonania umowy nie zostanie przeznaczona na pokrycie kosztów udzielania korzyści majątkowych i osobistych
- opracowaniu kodeksu etycznego instytucji lub przedsiębiorstwa, jako deklaracji odrzucającej korupcję
- określać wewnętrzne procedury i wytyczne dotyczące otrzymywanych prezentów i innych korzyści przez pracowników;
- określać sposób informowania właściwych organów o propozycjach korupcyjnych

W przypadku, kiedy osobie działającej w imieniu lub na rzecz przedsiębiorcy prokurator postawi zarzut korupcyjny, CBA będzie mogło przeprowadzić kontrolę procedur antykorupcyjnych u przedsiębiorcy. Jeżeli ich nie było lub były pozorne Szef CBA może skierować wniosek do prezesa UOKiK o nałożenie kary na przedsiębiorcę w wysokości od 10 tys. do 10 mln zł. (W tej chwili prezes UOKiK może nakładać kary na przedsiębiorców za praktyki monopolistyczne i zmony cenowe w wysokości do 10% rocznego obrotu). Zgodnie z trybem przewidzianym w ustawie o UOKiK przedsiębiorcy przysługiwałoby odwołanie do sądu.

Dodatkowo ukarany przedsiębiorca nie będzie mógł się ubiegać o zamówienia publiczne przez okres 5 lat, chyba, że zapłaci karę dobrowolnie.

W przypadku, kiedy osobie pracującej w jednostce sektora finansów publicznych postawiony zostanie zarzut korupcyjny, CBA będzie mogło przeprowadzić kontrolę procedur antykorupcyjnych w tejże jednostce. Jeżeli ich nie było lub były pozorne, Szef CBA skieruje wniosek do sądu o ukaranie kierownika jednostki grzywną.

Wniosku o ukaranie się nie stosuje w przypadku, kiedy do wykrycia przestępstwa doszło w wyniku zawiadomienia organów ścigania przez kierownika jednostki lub przedsiębiorcę.

4) Oświadczenia majątkowe

Opracowano całkowicie nowy wzór formularza oświadczenia majątkowego, który będzie stanowił załącznik do projektowanej ustawy. Wszyscy zobowiązani do złożenia oświadczenia majątkowego będą składać to oświadczenie według jednego wzoru. Rozszerzono katalog osób obowiązanych do złożenia oświadczenia majątkowego m.in. o:

- Osoby pełniące funkcje prezesa, członka zarządu i rady nadzorczej w spółkach zobowiązanych
- Osoby uczestniczące w procesie udzielania zamówień publicznych
- Osoby uczestniczące w procesie prywatyzacji
- Osoby sprawujące funkcje kierownicze w instytucjach samorządu terytorialnego
- Osoby sprawujące funkcje członków zarządów i rad nadzorczych powszechnych towarzystw emerytalnych

Wszystkie oświadczenia majątkowe będą jawne i publikowane w BIP, poza oświadczeniami funkcjonariuszy służb.

Zakres przedmiotowy oświadczeń majątkowych poszerzono o informacje dotyczące m.in. ustroju majątkowego między małżonkami, posiadanych polis ubezpieczeniowych, informacji dot. możliwości dysponowania zasobami finansowymi innych podmiotów, a także transakcji majątkowych przeprowadzanych między kolejnymi oświadczeniami majątkowymi.

Szef CBA będzie mógł wezwać w każdym czasie do złożenia oświadczenia majątkowego każdą osobę pełniącą funkcję publiczną (także nieobjętą obowiązkiem składania oświadczeń majątkowych). Szef CBA będzie mógł również wezwać do złożenia oświadczenia majątkowego członków zarządu spółki zobowiązanej nieobjętych obowiązkiem złożenia oświadczenia majątkowego.

Zaostrzono przepisy karne dotyczące podania nieprawdy, zatajenia prawdy lub niezłożenia oświadczenia majątkowego (z 3 do 5 lat pozbawienia wolności).

5) Udostępnianie informacji publicznej

Rozszerzono katalog informacji, podlegających udostępnieniu w BIP przez podmioty obowiązane do udostępnienia informacji publicznej o:

- umorzeniach/ulgach w spłacie zobowiązań podatkowych
- wydatkach ze środków publicznych dokonywanych przy użyciu służbowych kart płatniczych także w spółkach zobowiązanych
- stanie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Skrócono maksymalny czas na udostępnienie informacji publicznej do 30 dni (obecnie 60). W przypadku wniosków, których realizacja wiązałaby się z poniesieniem przez organ kosztów – informacja publiczna będzie udzielana po ich uregulowaniu.

Poszerzono dostęp do informacji publicznej o dane z postępowań administracyjnych.

6) Zasady jawności w procesie stanowienia prawa

Poszerzono jawność w procesie stanowienia prawa o wykaz prac legislacyjnych organów stanowiących samorządu terytorialnego.

Każda osoba chcąca brać udział w procesie stanowienia prawa, lobbysta zawodowy lub działająca w imieniu stowarzyszenia, fundacji, organizacji pracodawców lub innej organizacji

społecznej/zawodowej, będzie miała obowiązek dołączenia do zgłoszenia zestawienia podmiotów finansujących jego działalność. W przypadku osób fizycznych obowiązkowe będzie dołączenie informacji o podmiotach z których pochodzą dochody osoby fizycznej na przestrzeni ostatnich dwóch lat.

Poszerzono obowiązek zgłaszania lobbingu zawodowego także w pracach organów samorządu nad aktami prawa lokalnego.

7) Zakazy w stosunku do osób pełniących funkcje publiczne w czasie pełnienia funkcji

Poszerzono zakazy istniejące o zakaz zasiadania we władzach w spółki prawa handlowego lub wykonywania na jej rzecz jakichkolwiek odpłatnych zajęć o:

- Wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów i członków zarządu powiatu oraz marszałków i członków zarządu województwa
- Prezesów i członków zarządów spółek zobowiązanych - chyba, że nieodpłatnie w spółkach córkach.

8) Zakaz dla osób pełniących funkcje publiczne podejmowania pracy u przedsiębiorcy, wobec którego podejmowały rozstrzygnięcia

Istniejący do tej pory zakaz (rok) został rozszerzony na okres do 3 lat. Zgodnie z tym zakazem osoby pełniące funkcje publiczne nie mogą być zatrudnione przed upływem 3 lat od zaprzestania zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji, jeżeli brały udział w wydawaniu rozstrzygnięć dotyczących bezpośrednio tego przedsiębiorcy, chyba, że uzyskają zgodę działającej przy Prezesie Rady Ministrów Komisji do spraw Rozstrzygania Konflikty Interesów.

Wprowadzono również przepis karny (dotychczas było to wykroczenie) dla osób, które podejmują zatrudnienie wbrew zakazom (grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat). Sąd stwierdzając winę zobowiązany byłby nałożyć na osobę nawiązkę w wysokości całości dochodu osiągniętego wbrew zakazowi.

Na przedsiębiorcę, który zatrudnił osobę wbrew zakazom, Szef CBA w drodze decyzji administracyjnej nakłada karę pieniężną w wysokości od 10 000 do 500 000 zł.

9) Rejestr korzyści

Poszerzono katalog osób zobowiązanych do zgłaszania informacji do Rejestru Korzyści o radnych. Wprowadzone przepisy karne za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w Rejestrze (do 3 lat pozbawienia wolności)

10) Pozostałe zmiany:

- W przypadku gdy wobec wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, sąd w wyniku postawionych zarzutów zastosuje środek zapobiegawczy w postaci aresztu tymczasowego – Prezes Rady Ministrów na czas przebywania w/w w areszcie wyznacza komisarza
- Wprowadza się obowiązek publikacji ogłoszeń o udzielenie zamówienia publicznego także w BIP zamawiającej jednostki, dotychczas taki obowiązek dotyczył Biuletynu Zamówień Publicznych
- Dostęp radnych do umów cywilnoprawnych zawieranych przez spółki, których właścicielem jest gmina, miasto, powiat bądź województwo samorządowe
- Wprowadza się klauzulę niekaralności w korupcji sportowej i menadżerskiej w przypadku, kiedy osoba wręczająca łapówkę sama zawiadamia organy ścigania, zanim te organy dowiedzą się o przestępstwie. Dotychczas klauzula niekaralności jest w przepisach Kodeksy Karnego dotyczących korupcji urzędniczej.